

PODROBNÉ VYHODNOCOVÁNÍ POTŘEB DĚTÍ

Podpůrný nástroj pro pracovníky

DÍTĚ VE VĚKU 3 – 6 let

Vyhodnocovací rámec

VÝVOJOVÉ POTŘEBY DÍTĚTE a RODIČOVSKÁ KAPACITA

1.1. Zdraví – vývojové potřeby dítěte

Zdravotní stav – aktuální a dlouhodobý zdravotní stav dítěte, růst, vývoj, tělesné a duševní prospívání, nemoci a postižení (včetně psychiatrických), úrazy. Zajištění pravidelné lékařské péče – praktický lékař, zubní lékař, další specialisté dle potřeby. Návštěvy u lékaře, preventivní lékařské prohlídky, očkování, hospitalizace, zdravotní doporučení.

Strava, pitný režim, spánek a odpočinek, zrak a sluch, jemné motorické dovednosti, hrubé motorické dovednosti.

Zdravotní rizika – kouření, alkohol, jiné návykové látky, obezita, anorexie, bulimie.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co rád/a jíš? • Co ráda piješ? • Jak si čistíš zuby? • Chodíš k paní doktorce? • Bolí tě někdy něco? <p>Rodiče:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak dítě celkově prospívá? • Co všechno vaše dítě už umí? • Jak vaše dítě vidí, slyší? • Jak se vaše dítě v průběhu dne stravuje? Kdy dostává jídlo, jaké jídlo? • Jak vaše dítě pije? Kolik toho vypije, jak často pije? • Jak a kdy vaše dítě obvykle spí? • Spí vaše dítě pravidelně? Chodí vaše dítě spát po obědě? • Jak to má vaše dítě s nočníkem/toaletou? • Stává se, že se vaše dítě počůrá? • Bylo dítě řádně očkováno? • Má dítě nějaký trvalý/přetrvávající zdravotní problém? • Mělo dítě nějaká zranění? • Jaké nemoci dítě prodělalo? • Jak často dochází ke zranění vašeho dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak dítě vypadá?</i> • <i>Odpovídá vývoj dítěte jeho věku?</i> • <i>Jak dítě reaguje v běžném kontaktu? Slyší, vidí?</i> • <i>Počůralo se dítě během vaší návštěvy?</i> • <i>Má dítě nějaká viditelná zranění?</i> • <i>Jsou na dítěti vidět nějaké známky nemoci?</i> • <i>Jak dítě jí? Pije?</i> • <i>Známky podvýživy</i> • <i>Známky obezity</i>

1.2. Zdraví – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak vypadá den vašeho dítěte z hlediska jídla a pití? • Kdy a jakým způsobem dítě myjete/koupete? Nebo se myje samo? • Jak to vypadá u dítěte s čištěním zubů? • Oblékáte dítě/pomáháte dítěti s oblékáním/zvládá dítě obléknout se samo? • Jak často chodíte k dětskému lékaři? • Jak často chodíte k zubaři? • Jak zvládáte povinné očkování s dítětem? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Během vaší návštěvy – dostalo dítě nějaké jídlo, pití?</i> • <i>Je v lednici nějaké jídlo vhodné pro dítě?</i> • <i>Má dítě v koupelně svůj zubní kartáček?</i> • <i>Má dítě očkovací průkaz a v něm zaznamenána povinná očkování?</i> • <i>Bylo dítě během návštěvy adekvátně a čistě oblečeno?</i> • <i>Je domov včetně postele dítěte čistý?</i> • <i>Má dítě své hračky, věci?</i>

Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:

- Jak reagujete, když dojde ke zranění vašeho dítěte?
- Byli jste již někdy s dítětem v nemocnici či na pohotovosti z důvodu zranění?
- Umíte ošetřit běžná zranění dítěte – odřeniny, puchýře apod.?
- Máte doma lékárníčku? Co obsahuje?
- Jak vypadá váš den doma s dítětem? Máte přehled, co vaše dítě dělá?
- Zůstává někdy dítě samo doma?
- Zraní se někdy dítě doma? Jak se to stává?

Otázky k citové vřelosti:

- Jak vnímáte váš vztah s dítětem?
- Když se dítě zraní, je pro vás snadné jej utiřit?
- Kdo dokáže nejlépe uklidnit dítě, když je rozrušené?
- S kým tráví vaše dítě nejvíc času, když je vzhůru?

Otázky ke stimulaci a podnětům:

- Jak si hrajete s dítětem?
- Učíte dítě nové věci?
- Jaké činnosti vaše dítě baví?
- Jak často chodíte s dítětem ven?
- Podporujete, vedete dítě ke sportu a v aktivitách venku?
- Co venku děláte?
- Umí si dítě hrát samo?
- Hovoříte s dítětem o zdraví?
- Chodí vaše dítě do školky? Jak se mu tam líbí?

Otázky k vedení a hranicím:

- Kdy chodí dítě spát? Jak se to daří dodržet?
- Máte vymezená nějaká pravidla v oblasti stravování? Daří se vám je dodržovat?

Otázky ke stabilitě:

- Má dítě nějaký režim/pravidelnost – spánek, jídlo, koupel apod.
- Daří se takový režim dodržovat?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?
- Starají se o zdraví dítěte oba rodiče?
- Chodíte s dítětem pravidelně k lékaři?
- Máte nějaké rituály s usínáním nebo u jídla?

- *Dbá rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- *Vidíte v domácnosti dítěte nějaké známky násilí?*
- *Má dítě doma bezpečné hračky?*
- *Pravidelná onemocnění jsou vysvětlená a podložena vyjádřením lékaře.*
- *Poranění mají vysvětlení v nehodě.*
- *Mají známky na těle dítěte logické vysvětlení?*
- *Snaží se rodič svým jednáním vůči dítěti, aby zabránil běžným úrazům?*
- *Má dítě vlastní soukromý prostor?*

- *Přichází dítě k rodiči během rozhovoru?*
- *Když se dítěti během návštěvy něco nelíbí, hledá uklidnění u svých rodičů?*
- *Dokážou rodiče utiřit dítě?*

- *Uplatnil rodič během návštěvy některé z pravidel, na která se ho ptáte při rozhovoru?*
- *Jak rodič zamezil nežádoucímu chování dítěte během vaší návštěvy?*
- *Kouří rodiče?*
- *Pijí alkohol?*
- *Byl během návštěvy dodržen čas na jídlo nebo spánek?*
- *Choval se rodič ve stejných situacích podobným způsobem?*
- *Bylo jeho chování pro dítě předvídatelné?*

2.1. Učení se – vývojové potřeby dítěte

Forma komunikace, mateřský jazyk, vyjadřování se, kladení otázek, odpovídání na otázky, naslouchání, reagování, porozumění, čtení a psaní. Jiné než verbální způsoby komunikace – znaková řeč, Brailovo písmo, makaton, piktogramy a symboly, VOKS a jiné.

Pochopení, odůvodnění a řešení problémů – schopnost pochopit a utřídit si informace, racionálně uvažovat a řešit problémy. Hry, příběhy, písničky, objevování, zkoumání, pozornost

Zapojení se do učení, přístup vzdělávání a zaměstnání, aktivní zapojení se a docházka, prospěch, přístup k odpovídajícím zdrojům. Pokrok u základních a klíčových dovedností, ambice.

Speciální vzdělávací potřeby – sociální znevýhodnění, poruchy učení, zdravotní postižení.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • S čím si rád hraješ? Co tě baví? • Máš nějakou oblíbenou pohádku? Máš nějakou oblíbenou knížku? • Chodíš do školky? Líbí se ti tam? <p>Rodič:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak vypadá vaše komunikace s dítětem? • Co vaše dítě umí vyjádřit – slovně nebo jiným způsobem? • Jaká slova vaše dítě umí? Jaká je slovní zásoba dítěte? • Jak dítě reaguje na vaše pokyny? • Projevuje dítě zájem o hračky, hry, pohádky? • Jak si dítě hraje? • Jak dlouho je dítě schopno se soustředit na jednu věc? • Navštěvuje dítě mateřskou školku? Jak často? Bývá v ní i odpoledne? • Navštěvuje dítě nějaké kroužky?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Komunikuje dítě přiměřeně svému věku? Má dítě nějakou vadu řeči?</i> • <i>Sledujte slovní zásobu dítěte</i> • <i>Hraje si dítě na úrovni odpovídající jeho věku?</i> • <i>Reaguje dítě během vaší návštěvy na pokyny rodičů?</i> • <i>Pozorujte jemné a hrubé motorické dovednosti dítěte</i> • <i>Je dítě školně zralé? (Pro předškoláky)</i>

2.2. Učení se – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chodí dítě do školky? Jak se mu tam líbí? Bavíte se o jeho chování s učitelkami ve školce? Jak je hodnoceno? • S jakými hračkami si dítě hraje? • Kdy a o čem mluvíte s dítětem? • Vídá se vaše dítě s dalšími dětmi? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kdo vyzvedává dítě ve školce? Chodí někdy do nebo ze školky samo? • Kde si dítě v domácnosti rádo hraje? • Kde si dítě venku rádo hraje? • Jak vypadají vaše procházky, cesty do školky apod.? • Kdo všechno o dítě pečuje a hraje si s ním?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě své hračky, které jsou bezpečné a adekvátní jeho věku?</i> • <i>Je místo na hraní pro dítě bezpečné? Včetně příp. zahrady?</i>

<p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za co dítě oceňujete? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máte s dítětem nějaké společné aktivity jako např. čtení/vyprávění pohádek, hraní her apod.? • Čtete dítěti nahlas? Jak často? • Jak dítě reaguje na nová místa? Má zájem je prozkoumávat? • Navštěvuje dítě nějaké kroužky? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chodíte s dítětem včas do školky? • Daří se vám najít si nerušený čas na hraní si s dítětem? Jak často? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máte s druhým rodičem stejný názor na rozvoj dítěte? • Jak často se věnujete hraní s dítětem? • Daří se vám uchovávat hračky dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • Vidíte rodiče ocenit své dítě za něco? • Reaguje rodič na snahu dítěte komunikovat? • Podporuje rodič dítě v nějaké činnosti? • Jsou hračky dítěte v dobrém stavu?
--	---

3.1. Emoční vývoj a chování – vývojové potřeby dítěte

Rané citové vazby, celkové emoční nastavení, sebedůvěra, vztahy s dospělými, vztahy s vrstevníky, temperament, empatie, aktuální emoční stav.

Traumata, psychické potíže, zvládnání stresových situací, pocity izolovanosti a samoty, strach, obavy.

Životní styl, příslušnost k subkultuře, pozitivní faktory v chování, respektování hranic a pravidel, sebeovládání, chování ve vztahu k vrstevníkům a ve vztahu k dospělým, lehkomyšlné nebo impulsivní chování, zneužívání návykových látek, asociální chování, sexuální projevy, delikventní chování, násilné a agresivní chování, neklid a hyperaktivita, roztržitost, udržení pozornosti, soustředění, riskování, sebepoškozování.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se máš? • Čemu se směješ? • Kvůli čemu brečíš? • Zlobíš se někdy? Kvůli čemu? A co pak děláš? • Ke komu se rád přitulíš? <p>Rodiče:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaká je obvyklá nálada dítěte? • Když dítě pláče, jak ho utišíte? • Bývá dítě ostražitě/úzkostné? V jakých situacích? • Vyskytují se u dítěte záchvaty vzteku delší než 15 minut? Jak často? • Jak se dítě zapojuje do her s osobami, které zná? 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaká je nálada dítěte? Jaká byla při minulé návštěvě? • Vzteká se dítě během návštěvy? Co se děje při záchvatu vzteku a co po něm? Jak reagují rodiče? • Jak dítě reaguje na vaši návštěvu (na osobu, kterou nezná)? • Má dítě nějaké agresivní projevy vůči osobám, hračkám, vůči sobě? • Dítě bylo během rozhovoru zaražené, odpovídalo jednoslovně.

<ul style="list-style-type: none"> • Jak se dítě chová v přítomnosti dalších dětí? • Projevuje se někdy dítě vůči jiným agresivně (kouše, štípe, škrábe...)? • Jak dítě v noci spí? • Věří dítě dospělým, které zná? • Způsobuje si dítě samo zranění (např. se škrábe, bouchá hlavou apod.)? 	
--	--

3.2. Emoční vývoj a chování – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak řešíte případné neshody mezi sebou? • Je řešení neshod přítomno dítě? • Je dítě někdy svědkem nějakého násilí či agrese v rodině či okolí? • Stírají se u vašeho dítěte nálady? • Mívá vaše dítě záchvaty vzteku? • Bývá dítě přecitlivělé, smutné? • Má dítě nějaké osobní věci, které má rádo? • Umí se o věci rozdělit s sourozenci/kamarády. • Má dítě nějaké výchovné problémy ve školce nebo jinde? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je někdy dítě ponecháno v péči osoby, kterou dítě nezná? • Dostane dítě někdy pohlavek nebo na zadek? • Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí? • Vyhledali jste někdy pomoc, protože jste nezvládali chování dítěte? • Víte vždycky, kde dítě je? • Sebepoškozuje se dítě (škrábání, řezání, nárazy hlavy)? • Trápí jiné děti? • Bere jim věci? • Jaké tresty používáte na dítě, když zlobí? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co dělá dítě, když je smutné/rozrušené? • Jak na to reagujete? • Je dítě někde vystaveno kritice/nepřátelství? • Mazlíte se/objímáte se s dítětem? • Je dítě rádo s vrstevníky? • Je dítě rádo s vámi? • Rozumíte tomu, co dítě prožívá? • Povídáte si s dítětem o jeho starostech a obavách? • Mazlíte se/objímáte se s dítětem? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou neshody mezi dítětem a rodičem řešeny nenásilnou cestou?</i> • <i>Došlo během návštěvy ke konfliktu mezi sourozenci.</i> • <i>Milují rodiče dítě bez výhrady (bez podmínek)</i> • <i>Dochází během návštěvy k fyzickým trestům nebo je dítěti fyzickým trestem vyhrožováno?</i> • <i>Zohledňují rodiče city dítěte při jednání s ním?</i> • <i>Je dítě utišeno rodičem, když je rozrušené?</i> • <i>Je dítě během vaší návštěvy rodičem podrobena kritice?</i> • <i>Vnímáte v rodině nějaké emocionální napětí?</i> • <i>Proběhl během návštěvy nějaký fyzický kontakt mezi rodičem a dítětem?</i>

<p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak podporujete dítě, aby si hrálo s ostatními dětmi? • Podporujete dítě ve vyjádření emocí? • (Smutek, radost, strach, láska, obava.) • Jak se vám daří řešit případné spory s partnerem v přítomnosti dítěte? • Podporujete dítě, aby se dělilo se sourozenci/kamarády? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké výchovné metody na dítě používáte (tresty, zákazy, povzbuzení, motivace...)? • Jak dítě zvládá citově vypjaté situace? Jak mu v takových chvílích pomáháte? • Hraje si někdy dítě ve vaší blízkosti, když vykonáváte domácí práce? • Uklízí si dítě své hračky? • Pomáhá vám s nějakými domácími pracemi? • Říkáte dítěti o tom, jaké problémy musíte zrovna řešit? • Je dítě přítomno, když s partnerem/dalšími osobami řešíte složitou situaci nebo nějaký problém/konflikt? • Máte nastavená rodinná pravidla pro chování? Podílelo se dítě na jejich vytváření? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shodnete se oba rodiče/pečovatelé v uplatňování výchovných metod vůči dítěti? • Liší se někdy vaše reakce na chování dítěte? • Podporujete druhého rodiče/pečovatele v jeho výchovných postupech a reakcích na chování dítěte? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Dávali rodiče dítěti prostor pro jeho vyjádření.</i> • <i>Podporovali ho, aby se vyjádřilo.</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jaké používají rodiče výchovné metody? Jsou v souladu s tím, o čem hovoří při rozhovoru s vámi?</i> • <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou reakce rodičů na chování dítěte během vašich návštěv konzistentní? Jsou stále stejné?</i>
---	---

4.1. Rodinné a sociální vztahy – vývojové potřeby dítěte

Stabilní a vřelé vztahy se členy rodiny, včetně sourozenců a širší rodiny, vztahy s vrstevníky, vztahy s širší komunitou. Schopnost empatie a schopnost budování vztahů, pomoc druhým. Míra zapojení se do negativních vztahů.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kdo patří do tvé rodiny? Koho máš rád? • Jak si hraješ se svým bratrem/sestrou? • Jak často vídáš druhého rodiče (rozvedení rodiče), jak často babičku a dědu? • Máš nějaké kamarády ze sousedství? A máš nějaké kamarády ve školce? • Chodí kamarádi k tobě domů na návštěvu a ty k nim? • Stěhovali jste se někdy do jiného města, bytu, domu? <p>Rodiče:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaké jsou vztahy v rodině? • Jaké má dítě vztahy se svými sourozenci? • Jak se dítě chová ve vztahu k jiným dětem? • Jaký má dítě vztah ke zvířatům? • Umí si dítě hrát se svými vrstevníky? • Chová se dítě jinak ke známým lidem ve srovnání s cizími lidmi? • Jak se dítěti daří navazovat vztahy ve školce? • Stěhovali jste se někdy? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Je dítě uvolněné v přítomnosti rodičů?</i> • <i>Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?</i> • <i>Chová se dítě hezky k jiným dětem, zvířatům?</i> • <i>Kdo všechno je v rodině, domácnosti přítomen.</i> • <i>Pozorujte interakce mezi všemi přítomnými v domácnosti.</i> • <i>Jak reaguje dítě na vás.</i> • <i>Ukazuje dítě citovou vazbu k rodičům?</i> • <i>Jak se chová dítě k sourozencům?</i>

4.2. Rodinné a sociální vztahy – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kdo všechno o dítě pečuje? Jaký má dítě k těmto osobám vztah? • Máte někoho na hlídání? • Daří se vám vytvářet dobrý vztah s dítětem? • Kolik času s dítětem trávíte? Máte pocit, že máte dostatek společného času? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak spolu vycházejí při hře sourozenci? Perou se někdy děti? • Co děláte, když si děti (při hře) ubližují? Jak reagujete? • Je někdy dítě svědkem nějakého násilného chování? • Kdo dítě hlídá, když nejste přítomni? • Bylo někdy dítě samo přes noc doma? • Znáte kamarády svého dítěte a jejich rodiny? • Bylo někdy dítěti ublíženo někým z rodiny? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Podporuje chování rodičů vůči dítěti rozvoji silného pozitivního vztahu s dítětem?</i> • <i>Jak se chovají sourozenci k dítěti?</i> • <i>Sledují rodiče interakce mezi dítětem a sourozenci?</i> • <i>Může být dítě svědkem sexuálního chování dospělých?</i>

<p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám daří podporovat dobré vztahy v rodině? • Setkáváte se/jste v kontaktu s členy širší rodiny? • Slavíte společně nějaké svátky? • Máte přátele, kteří jsou s rodinou a dítětem v kontaktu? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navštěvujete jiné rodiny s dětmi? Jaké tam panují vztahy? • Jsou vztahy těchto lidí pro dítě srozumitelné? • Může si dítě pozvat své kamarády domů? • Může jít dítě ke svým kamarádům na návštěvu? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak dítě zvládá kontakt se svými vrstevníky? • Jak zabraňujete násilí mezi dětmi? • Vedete dítě k tomu, aby konflikty řešilo dohodou? • Jak dítě zvládá kontakt/konflikt se svými vrstevníky? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě v dlouhodobém stabilním kontaktu s alespoň jednou osobou? • Kdo zajišťuje péči v intimní hygieně dítěte? • Jak je dítě v kontaktu s rodičem, se kterým nebydlí? • Jak daleko máte k příbuzným? • Měnilo dítě někdy školku? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Poskytují vztahy rodičů dobrý příklad dítěti?</i> • <i>Podporují rodiče láskyplné vztahy?</i> • • • <i>Je dítě podporováno/je dítěti zabraňováno v násilném chování?</i> • <i>Jak se rodič chová v sourozeneckém sporu?</i> • <i>Existuje stabilní vzorec péče v každodenním životě dítěte?</i>
---	--

5.1. Identita a sociální prezentace – vývojové potřeby dítěte

Vnímání a uvědomování si sebe sama, pozitivní obraz sama sebe, sebedůvěra, znalost vlastní a rodinné minulosti, pocit sounáležitosti s rodinou, jinými sociálními skupinami, uvědomování si příslušnosti k pohlaví, etniku, národnosti, kultuře, víře, příslušnost k subkultuře, zkušenosti s diskriminací z důvodu rasy, náboženského vyznání, věku, pohlaví, sexuální orientace nebo postižení.

Sebeprezentace, ambice; sebedůvěra dítěte a náhled na vlastní pokroky, motivace, vytrvalost. Místo ve skupině vrstevníků.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se jmenuješ? A znáš i svoje příjmení? • Kolik ti je? • Co umíš dobře? Co ti jde? <p>Rodiče:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zná dítě své jméno, věk, pohlaví? • Odlišuje dítě samo sebe od dalších osob? (přiměřeně věku) • Je dítě pyšné na své úspěchy? • Má dítě na sebe pozitivní pohled? • Zná dítě vaši celou rodinu a její historii? Zná dítě příběhy ze svého života, když bylo menší? • Jak dítě vnímají v mateřské školce? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Projevuje dítě během návštěvy hrdost na něco, co zvládlo?</i> • <i>Reaguje dítě na oslovení svým jménem?</i> • <i>Jak se vymezuje dítě vůči svým sourozencům?</i> • <i>Je jazyk a chování dítěte během návštěvy společensky vhodné?</i> • <i>Má dítě svůj pokoj, své hračky?</i> • <i>Je dítě přehnaně přátelské/nedůvěřivé vůči cizím lidem (např. vám)?</i>

5.2. Identita a sociální prezentace – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak dítěti říkáte vy a jak lidé ve vašem okolí? • Jak se vám daří udržovat oblečení dítěte čisté? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daří se vám vysvětlit dítěti, kdo je důvěryhodný a kdo je cizí? • Máte pro dítě dostatek vhodného oblečení? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je něco, na co jste u svého dítěte pyšní? <p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak podporujete sebevědomí dítěte? • Je dítě v kontaktu s dalšími členy rodiny (druhý rodič, prarodiče). • Účastní se dítě soutěží, společenských akcí, např. karnevaly, dětské diskotéky? • Chodí k vám domů nějací kamarádi dítěte? Chodí dítě na návštěvu k nějakým kamarádům? • Chodí dítě do školky? <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chápe dítě rozdíl mezi sebou a ostatními lidmi? • Chápe dítě rozdíl mezi svými věcmi a věcmi jiných lidí? • Jak se dítě chová na veřejnosti? Jak na to reagujete vy? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak se dítě cítí v rámci rodiny? • Účastní se dítě rodinných setkání a slavností? • Jaké máte vztahy se sousedy vy a vaše dítě? • Účastní se na akcích místní komunity? • Navštěvuje dítě školku pravidelně? 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě čisté oblečení?</i> • <i>Používají všichni členové rodiny stejné jméno pro dítě? Nebo ho každý oslovuje jinak?</i> • <i>Odpovídá oblečení dítěte jeho věku, pohlaví, kultuře a náboženství, příp. jeho postižení?</i> • <i>Projevují rodiče lásku k dítěti?</i> • <i>Projevují rodiče hrdost nad dítětem?</i> • <i>Je respektována snaha dítěte o nezávislost? (přiměřeně jeho věku)</i>

6.1. Samostatnost a sebeobsluha – vývojové potřeby dítěte

Základní dovednosti v oblasti sebeobsluhy – hygiena, stravování, oblékání, úklid, vyřizování běžných záležitostí.
Dovednosti v oblasti sebeobsluhy a samostatnost, znalost vlastních práv a povinností, objevování vlastních hranic a limitů, schopnost požádat o pomoc, schopnost odmítnout, rozhodování a uvědomění si důsledků, plánování osobního života, dovednost obstat v různých sociálních rolích, pozitivní odpoutávání se od rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s dítětem a s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Dítě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Umíš se sám/sama obléci? • Zavazuješ si sám/sama tkaničky? (pro předškoláky) • Umíš jíst příborem? • Myješ se celý sám/sama? • Umíš si sám/sama umýt ruce? • Čistíš si sám/sama zuby? • S čím potřebuješ pomoci? <p>Rodiče:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Co všechno zvládá dítě samo? • Jak dítě zvládá každodenní činnosti – čištění zubů, mytí, oblékání?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Obléká se dítě samo?</i> • <i>Jí dítě samo?</i> • <i>Myje se dítě samo?</i>

6.2. Samostatnost a sebeobsluha – rodičovská kapacita

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<p>Otázky k základní péči:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak probíhá oblékání dítěte? (Obléká se samo/s dopomocí/oblékáte ho vy?) • Jak probíhá jídlo? • Rozhoduje dítě o některých svých věcech samo? • S čím potřebuje pomoci? <p>Otázky k zajištění bezpečí a ochrany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Necháváte dítě zkoušet si úkony, které samo ještě neumí? <p>Otázky k citové vřelosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jak prožíváte, když se dítěti povede něco nového?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak probíhá oblékání dítěte z hlediska samostatnosti?</i> • <i>Jak probíhá jídlo a pití dítěte z hlediska samostatnosti?</i> • <i>Jak reagují rodiče na situaci, když se dítěti podaří něco bez dopomoci (např. obléknout kalhoty, boty apod.)</i>

<p>Otázky ke stimulaci a podnětům:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporujete dítě v tom, aby zkoušelo dělat věci samo? Máte na to čas? • Podněcujete dítě, aby samostatně vykonávalo nějaké úkoly nebo domácí práce? (např. donést předmět z jiného pokoje, jít se samo umýt, utřít nádobí, vyluxovat apod.) <p>Otázky k vedení a hranicím:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Když má dítě zkusit splnit nějaký úkol samo, jak se vám daří vysvětlit mu ho? • Respektujete názor, přání dítěte? <p>Otázky ke stabilitě:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je dítě schopno samostatně dodržovat pravidelné činnosti?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Má dítě možnost zkoumat nějaký prostor/nějaké předměty samostatně bez pomoci rodičů?</i>
--	---

RODINA A PROSTŘEDÍ

1. Rodinná historie a fungování rodiny

Velikost a složení rodiny, kulturní zázemí rodiny. Fungování rodiny, včetně rituálů, atmosféra v rodině, vztah rodiny ke vzdělání. Historie rodiny – zdroje pomoci, zvládání krizových situací, nemoci, úmrtí blízké osoby, násilí, zneužívání návykových látek, trestná činnost, chybějící rodič, rozpad vztahu, zdravotní stav pečujících osob v rodině, zneužívání.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo všechno tvoří rodinu dítěte? Jaké máte mezi sebou vztahy? • Jak jste vyrůstali vy? Co bylo ve vašem dětství důležité? (otázka na rodiče) • Prožívají některé z blízkých osob významné problémy či obtížné situace? • Vyskytuje se v rodině trestná činnost, závislosti, zneužívání návykových látek, domácí násilí? • Je někdo z rodiny dle vašeho názoru rizikem pro dítě? Ohrožuje někdo zdravý vývoj dítěte?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Sledujte neverbální projevy rodičů při tom, když hovoří o různých členech rodiny, můžou vám tak prozradit více o svých vztazích.</i>

2. Širší rodina

Formální a neformální podpůrné sítě v rámci širší rodiny a dalších osob; role a odpovědnost širší rodiny v rámci zajištění potřeb dítěte.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo tvoří širší rodinu, s kterými příbuznými se vídáte? Jaké jsou jejich vztahy s dítětem? • Kdo další je pro dítě důležitý? Jaký mají tyto lidé vztah k dítěti? Jaký vztah má k těmto lidem dítě? • O kom dítě rádo mluví? Na koho se dítě těší? • S kým si vy sami můžete promluvit, kdo vám pomůže s péčí o dítě? • Kdo je pro vás oporou? • Můžete se na někoho z širší rodiny obrátit s žádostí o pomoc?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jsou v domácnosti další osoby, na které dítě významně reaguje?</i> • <i>Vyskytují se některé osoby často v rozprávění rodičů či dítěte?</i>

3. Bydlení

Druh bydlení, vybavení domácnosti, vlastnický vztah, prostor pro dítě v rámci bytu, možnost soukromí.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak vám vyhovuje bydlení? Odpovídá vašim potřebám? • Daří se vám v daném ubytování dobře zabezpečovat potřeby dítěte? • Máte doma vše, co potřebujete? • Jak se vám daří udržovat pořádek? Jak často uklízíte? • Cítíte se doma bezpečně? • Máte doma vy i vaše dítě dostatek soukromí? • Stěhovali jste se někdy? • Jak často se stěhujete?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Je domov a jeho bezprostřední okolí bezpečné pro dítě?</i> • <i>Má domov základní vybavení – nezávadnou vodu, topení, vybavení pro vaření, sklad na jídlo, prostor na spaní?</i> • <i>Je byt čistý bez zápachu?</i> • <i>Je čistý dětský pokoj či prostor vyhrazený pro dítě, včetně jeho postýlky?</i>

4. Zaměstnání

Kdo z domácnosti pracuje, jaký je jeho pracovní režim a jaké proběhly změny v pracovním zařazení Jaký má vliv pracovní činnost pečujících osob na dítě.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Kdo z rodiny je zaměstnaný? O jaké zaměstnání se jedná, jaká je pracovní doba? • Jak dlouho zaměstnání trvá? Jaké byly změny v oblasti zaměstnání? • Kdo je v rodině nezaměstnaný a proč? Hledá si nezaměstnaný práci? Jak to probíhá? Jak se to daří?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Odpovídá zmíněná pracovní doba či aktivity zaměřené na hledání zaměstnání realitě? Není přítomen rodič, který by měl být v zaměstnání?</i>

5. Finanční situace

Finanční aspekty – dlouhodobý příjem domácnosti, nárok rodiny na dávky a pobírání dávek rodinou, příjem potřebný k zajištění potřeb rodiny, způsoby, jak rodina s příjmem nakládá, dluhy rodiny.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak vycházíte v domácnosti s penězi? • Máte dostatek peněz na zajištění potřeb rodiny? • Daří se vám hradit všechny výdaje z příjmů? • Máte nějaké dluhy? Jak se vám daří je splácet? • Pobíráte nějaké sociální dávky? Proč ano/ne?	

6. Sociální začlenění rodiny a komunitní zdroje

Charakteristiky obce/čtvrti - úroveň kriminality, znevýhodnění, zaměstnanost, velké rozšíření zneužívání/prodeje návykových látek, sociální status rodiny.

Dostupnost základního vybavení obce, doprava, škola, obchody, volnočasová zařízení, lékař, kostely nebo jiné modlitebny, podpůrné sociální a jiné služby. Míra jejich využití rodinou.

Podpůrné otázky pro rozhovor s rodiči/pečovateli	Témata k pozorování
<ul style="list-style-type: none"> • Jak se vám žije v této obci/čtvrti? • Je okolí vhodné pro dítě? • Jaké máte vztahy se sousedy? • Vídáte se v sousedství s někým? • Vídáte se s někým s dětmi? Má vaše dítě v okolí nějaké vrstevníky, které by pravidelně potkávalo? • Jak to vypadá tady s dopravou? Dostanete se, kam potřebujete? • Jak to vypadá s dostupností služeb – lékař, pediatr, lékárna, rodinné centrum, škola, volnočasové aktivity? • Jaké služby nemáte a potřebujete je?	

Zdroj: Vyhodnocování potřeb dítěte a jeho rodiny; LUMOS - 2012